

Андріївські вечорниці у Мушкатівській гімназії

Ведучий 1.

Ой, збиралися дівчата, хлопці й молодиці
У зимовий довгий вечір та й на вечорниці.
Хтось мняв вовну, латав зброю, дівки вишивали,
Розказували смішні казки, а потім співали.

Ведуча 2.

Варилися у печі вареники й галушки,
Смачно пахли на столі з часником пампушки.
Темний вечір настає – незвичайний, чарівний...
Дорогих гостей чекаєм, чути гомін голосний!

Ведуча 1. Мої вітання вам, наші старшокласники. Сьогодні на свято Андрія Первозванного, ми зібралися для того, щоб відновити наші давні традиції і побувати на справжніх вечорницях, згадати ті чудові часи, коли наші предки робили спробу заглянути у майбутнє і дізнатись відповіді на ті питання, які їх хвилювали. Але перед тим, як ми розпочнемо наші вечорниці, пропоную дізнатись історію цього свята.

Історія свята

1. 30 листопада (раніше ми святкували 13 грудня) - **День святого Андрія Первозванного**. Стародавня християнська легенда каже, що апостол Андрій Первозванний проповідував християнство. Андрій — у християнстві один із дванадцяти апостолів Ісуса Христа. Згадується у Новому Заповіті. Син єврейського рибалки Йони. До зустрічі з Ісусом займався рибальством разом із братом Петром.
2. Хоч Андрій Первозванний - християнський святий, але в народній традиції звичаї і обряди в цей день мають дохристиянський характер: угадування майбутньої долі, заклинання, ритуальне кусання "калити". В народі ще це свято називають Калита.
3. Воно вважається парубочим святом, оскільки у Андріївську ніч парубкам дозволено бешкетувати і робити різні збитки, а дівчата цієї ночі можуть дізнатись свою долю. Свято Андрія продовженням молодіжних гулянь, де юнаки і дівчата шукають собі пару для майбутнього подружнього життя.

Традиції святкування

4. За традиціями наших предків, дівчата та хлопці сходилися до однієї хати ввечері перед днем Андрія. Жартували, оповідали цікаві історії та грали в різні ігри, а в ніч ворожили...
5. **Колись вечорниці були дуже поширені.** На них молодь ближче знайомилася і пару собі вибирала. Було так заведено, що кожне село і навіть вулиця мала „свою” хату для вечорниць. Цікаво й те, що на ті самі вечорниці рідним братам і сестрам не дозволялось ходити - була повага до старших: молодші слухалися своїх старших братів чи сестер.
6. Як тільки звечоріло, дівчата йшли до господині, де мали відбутися **вечорниці, приносили хто що мав:** сир, масло, яйця, борошно, фрукти. Хлопці приносили наливку і цукерки. Господиня ще за дня варила компот із сушених фруктів і картоплю на вареники.
7. **Дівчата приходили заздалегідь,** щоб допомогти господині приготувати святкову вечерю.
8. **Після заходу сонця надходили парубки,** розсідалися по світлиці і тоді розпочиналося дійство. **Починалося все із цікавих історій,** які переказували хлопці, поки деякі дівчата з господинею накривали святковий стіл. Найдивовижніші оповідки розповідали старші парубки, вставляючи поміж тим всілякі жарти, щоб наймолодші дівчата не заспали, адже треба було 12-ї години ночі дочекатися, щоб наворожити собі свою доленьку... Хлопці і з дівчатами встигали порозважатися і їм збитки зробити.

Збитки парубків

9. **У цей вечір, що б хлопці не зробили, то їм все прощали,** бо така традиція існує, що на Андрія кожен хлопець „пустує”. Чого тільки **хлопці** не вигадували, щоб **дівчатам збитки зробити:** біля хати ниткою снують вулицю, по якій з вечорниць дівчата додому повертаються; ставлять опудала (середину гарбуза вичищають, „очі” й „рот” прорізують і в гарбуз свічку засвічену вставляють).
10. Знімають ворота, залишаючи неподалік, щоб батьки швидко вранці знайшли, адже дівчата пізно повертаються додому і пізно прокидаються. Навіть шибки у вікнах малювали або папером вікна затуляли, - і це було найсмішніше. В хаті темно, всі сплять, бо думають, що ще ніч...

Конкурсна програма

Ведуча. Історію свята ви дізнались, тому зараз переходимо до ігор, адже вечорниці – це веселощі. Конкурси у нас будуть для команди дівчат та команди хлопців. Отож, нехай переможуть найкмітливіші.

1. КОНКУРС «ЗАГАДКИ ДЛЯ ХЛОПЦІВ»

2. Якою косою не можна косити? (дівочою)
3. А в яку бочку не можна налити води? (Закриту, повну)
4. А з якої миски не можна наїстися? (Порожньої)
5. Як називається зачіска козака? (оселедець)
6. Як їжа була в козаків найулюбленішою? (куліш)
7. Гетьман України. (Богдан Хмельницький)
8. Як називався козацький човен? (чайка)
9. Кулясте потовщення на кінці палиці, символ влади кошового отамана (Булава)

2. КОНКУРС «ЗАГАДКИ ДЛЯ ДІВЧАТ»

1. Короткий плечовий одяг без рукавів (жилет);
2. Овоч у якому найбільший вміст води (огірок)
3. Квітка – символ кохання (троянда);
4. Верхній зимовий одяг на хутрі (шуба);
5. Страва з тушкованих овочів (рагу);
6. Колір – символ кохання (червоний);
7. Скільки кольорів у одязі жінки може бути одночасно? (не більше трьох)

3. КОНКУРС «ХТО ШВИДШЕ ОДЯГНЕТЬСЯ» (для хлопців)

Проведемо конкурс для ____ хлопців: хто швидше одягне шаровари.

4. КОНКУРС «НАЙКРАЩА ГОСПОДИНЯ» (для дівчат)

Участь беруть одночасно ____ дівчат. Завдання: почистити 4 картоплини.

5. КОНКУРС «ЛАСУНЧИК» (для хлопців)

А зараз дуже цікаве завдання. Хлопці повинні дістати і з'їсти цукерку з тарілки з крупою без допомоги рук.

6. КОНКУРС «ХУСТКА» (для дівчат)

Кожна жінка зав'язує хустку по-різному. А ви, шановні господині, вмієте в'язати хустку? *(участь беруть одночасно кілька дівчат. Оцінюється оригінальність, швидкість пов'язування хустки, дотримання традицій).*

7. КОНКУРС «НАРОДНА ПІСНЯ» (для хлопців та дівчат)

Вечорниці ніколи не обходились без народних пісень, адже всім відомо, що пісня –

Це душа народу. У цьому конкурсі беруть участь обидві команди. Ваше завдання – заспівати народну пісню.

Хлопці – «Ти ж мене підманула»

Дівчата – «Ой у вишневому саду»

8. КОНКУРС «ТАНЦЮЙ ВІД ДУШІ» (для хлопців та дівчат)

Всі стають в коло і передають по колу вязку бубликів, доки грає музика. Як тільки музика зупиняється, той, у кого на шії бублики, повинен з ними станцювати.

ВОРОЖІННЯ

Ведуча. Молодці наші хлопці та дівчата. Ви довели, що вмієте гарно веселитись, співати і танцювати. Але це ще не все, адже жодні вечорниці не обходились без ворожінь. Тому зараз наші дівчата теж спробують дізнатись свою долю. У ворожінні беруть участь всі дівчата.

1. Ворожіння на мисках. Дівчата брали намисто, хустку, чарку, квітку, мотузку і 5 мисок. Котрій ворожила, та виходила за двері або відверталася. А тим часом під миски ставили ці речі. Коли дівчина підходила до столу, то вибирала одну тарілку. Якщо там **намисто** – буде ще діувати, **квітка** – добрий буде чоловік, **чарка** – попадеться чоловік пияк, **мотузка** – битиме, **хустка** – покриється, вийде заміж. Момент вибору був дуже хвилюючим, адже кожна з них вірила: що вибере на свято Андрія, те її і чекає.

2. Ворожіння на ім'я. На аркушах паперу **ім'я хлопців писали**, потім перемішували їх, у шапку клали і собі „хлопця вибирали”.

3. Ворожіння на чобітках. Щоб з'ясувати хто з дівчат першою вийде заміж потрібно всім дівчатам роззутись, скинути по одному чобітку. Потім по черзі переставляти чобітки у напрямку до дверей. Чий опиниться найперший, та дівчина найперша вийде заміж, а далі всі інші в тому порядку, як стоять чобітки.

4. Ворожіння за допомогою ланцюжка. Дівчина бере у праву руку ланцюжок. Стискаючи ланцюжок у кулаці, дівчина має зосередитись на тому питанні, яке її найбільше цікавить. Це може бути і питання про майбутнього нареченого, і про кількість дітей. Чітко уявивши, що саме цікавить, дівчина кидає ланцюжок на стіл і дивиться на фігуру, яка вийшла.

Коло: у майбутньому складеться ситуація, для розплутування якої треба буде докласти багато зусиль;

Рівна лінія: успіх та найсприятливіший час для здійснення своїх мрій;

Змійка: варто бути обачним і не довіряти людям навколо тебе;

Метелик або бантик: до побачень, кохання, а, можливо, й весілля.

5. Ворожіння на сірниках. Передбачали долю і за допомогою сірників. На тарілку з водою клали два сірники: один – це хлопець, в ідеалі той, якому дівчина симпатизує; другий – символ самої дівчини. Потім потрібно було подути на ці сірники: якщо від дівочого дихання вони зійдуться, то це ознака того, що задуманий кавалер стане нареченим.

6. Ворожіння на воді. У 3 стакани води наливали воду. В один солодку, в інший солону, а у третій звичайну. Дівчина вибирала стакан з водою і пробувала воду. Яка попадеться, таке й життя буде.

7. Ворожіння на перстнях. Насипали у миску пшеницю і кожна дівчина ставила у миску з пшеницею перстень. Потім кожна по черзі брала кулак пшениці і дивилась чи попадеться їй перстень. Якщо витягла чужий перстень, то ще дівуватиме, а якщо свій то скоро заміж вийде.

КУСАННЯ КАЛИТИ

Ведуча. Молодці наші дівчата, сподіваюсь, що цікаве щось для себе відкрили. А зараз ми переходимо до завершення. І як же тут обійтись без кусання Калити.

Калита

Ця весела гра є основною на Андріївський вечір. Калита - це великий корж із білого борошна, який печуть усі дівчата разом, адже кожна має взяти участь у готуванні калити. Тож місять тісто всі за чергою, від найстаршої дівчини до наймолодшого дівчати.

Тісто солодке, з медом. Зверху оздоблюють коржа сухими вишнями чи родзинками. Печуть в печі "на сухар" - щоб важко було вкусити. Посередині дірка, куди протягують червону нитку, за яку підвішують калиту до сволака посередині хати. Підвішують високо, щоб парубок міг дістати її зубами, тільки коли добряче підстрибне. До того ж, один кінець нитки довший, аби можна було смикнути за нього - тоді калита підстрибне угору.

Біля калити стає вартовий - "**Пан Калитинський**": це повинен бути веселий, жартівливий парубок. Він запрошує "**пана Коцюбинського**" кусати калиту. Останнім може бути кожен учасник гри. "**Пан Коцюбинський**" бере коцюбу поміж ноги, ніби сідає верхи на коня, і їде кусати калиту. Завдання Калитинського - розсмішити Коцюбинського, бо тоді не можна кусати калити. А витримавши навіть жарти, дарма підскакуєш, бо Калитинський одразу смикає за нитку.

Слова учасника гри. Я хочу Калиту кусати.

Пан Калитинський: Спробуй кусати! А я буду сажею писати!

- Діду, діду, Калиту кусати їду!
- Звідки ж ти?
- З Калитви!
- Чого хочеш?
- Калити!
- А не боїшся чорноти?
- Не боюсь!
- Тоді кусай.

Ведуча. Дякую вам, парубки та дівчата, за вашу активність та участь у конкурсах. Ми згадали лише маленьку часточку ритуалів та обрядів "Андріївських вечорниць" наших предків. Сьогодні ожили перед нами ігри і забави нашого народу. Тепер головне, щоб вони і надалі не пішли у забуття. Міцний наш рід, жива у ньому пам'ять про минуле. Тож бережіть цю прекрасну, невичерпну скарбницю. У ній розум, кмітливість, гумор, надія і світло завтрашнього дня. Хай у вас завжди живим вогником світяться обереги пам'яті! Дякую за увагу і запрошую до столу!